

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR SİGORTACILIK İLİŞKİSİ

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SUSTAINABLE INSURANCE

*Ateř BAYAZIT HAYTA¹
Gökcę Bahar GÜRBÜZER²*

Özet

Günümüzde küresel ısınma ve iklim değişikliğinin sebep olduğu doğal afetlerin sayısındaki artış ve bunların yarattığı zararlar dünya için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Sigortacılık sektörü iř kapsamı gereği, sorumlu olduğu bu zararları tazmin etmekle yükümlüdür. Bu sayede hizmet ettiği kesimlere finansal açıdan büyük avantaj sağlamaktadır. Bu çalışmada sigortacılık sektörünün küresel ısınma ve iklim değişikliği kapsamında oluşan zararlardan nasıl etkilendiği, bununla mücadelede nasıl bir rol aldığı, daha sürdürülebilir kalkınma yolunda sektörün önemi ve görevi analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı sürdürülebilirlik konularına ilişkin olarak sigortacılık endüstrisindeki paydaşların, düzenleyici ve politika yapıcı kuruluşların, sigorta yaptıran kamuoyunun konu ile ilgili farkındalığını artırmaktır. Ayrıca değişen risk ortamına uyum sağlamak amacıyla gittikçe daha da önemli hale gelen sürdürülebilirlik konularına ilişkin sigortacılık endüstrisinde mevcut çalışmalara katkıda bulunmak, bu konulara yönelik farkındalığı artırmak, konuya ilişkin tehditleri ve fırsatları belirlemektir. Bununla birlikte akademik literatürde sigortacılık endüstrisinin bu husustaki ihtiyacının karşılanması konusunda bir katkı sağlama amacı da bulunmaktadır.

Anahtar Kelime: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kalkınma, Sürdürülebilir Sigortacılık

JEL Kodları: G220, O,140, M310, M390

Abstract

Today, global warming and climate change cause the number of natural disasters and accordingly increased damages poses an important problem for the world. The insurance sector is obliged to compensate for the damages that it is responsible for. In this way, it provides a financial advantage to the people it serves. In this study, we tried to analyze how the insurance industry is affected by damages caused by global warming and climate change, what it's the role of combating in this, what the importance and duty of the insurance sector in the process of sustainable development.

This study aims to attract the attention of stakeholders, regulatory and policy-making organizations in the insurance industry and raise awareness of the insurance public on sustainability issues. Also, to contribute to existing studies in the insurance industry on sustainability issues, which are becoming increasingly important to adapt to the changing risk environment, to raise awareness of these issues, to identify threats and opportunities. The second aim is to contribute to concerning the needs of the insurance industry in this regard in the academic literature.

Keywords: Sustainability, Sustainable development, Sustainable Insurance

JEL Codes: G220, O,140, M310, M390

¹ Prof. Dr. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İ.İ.B.F Uluslararası Ticaret Bölümü, orchid id:0000-0002-5467-9288.
ates.hayta@hbv.edu.tr

² Arř.Gör. KTO Karatay Üniversitesi, İ.İ.B.F, Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik Bölümü, orchid id:0000-0003-4996-4137.
gokce.ulug@karatay.edu.tr

1. Giriş

Günümüzde küresel ısınma, iklim değişikliği, dünyadaki yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının azalması, ormanların tahribatı, çevre kirliliği gibi çeşitli pek çok çevresel sorun yaşanmaktadır. Bilinçsizce tüketilen fosil yakıtlardan dolayı bozulan doğanın dengesini yeniden sağlayabilmek için çalışmalara başlanmıştır. Bu amaçla doğal kaynakları korumak, atmosfere zehirli gaz salınımını ve çevre kirliliğini azaltmak için enerji tasarruflu ürünler kullanılmaya başlanmıştır (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 3).

Sanayi Devrimi'nden sonra doğal kaynaklar hızla geri dönüşü mümkün olmayacak bir şekilde tükenmeye başlanmıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan hızlı büyümenin neden olduğu çevre üzerinde ki olumsuz etkiler, kalkınma ile çevre arasındaki ters yönlü ilişkiyi açıkça göstermiştir. Günümüzde sürdürülebilirliğin sağlanmasındaki önemli görülen sorunlardan birisi de iklim değişikliğidir. Aşırı iklim olayları, sosyo-ekonomik faktörleri doğrudan etkilemekte, işgücünün verimliliğini, üretimi, GSYH'yi ve dolayısıyla sürdürülebilir kalkınmayı olumsuz etkilemektedir (Özyüksel, Özden, & Başar, 2016, s. 136).

Hızlı nüfus artışı, doğal çevrenin yok edilmesi ve çevre kirliliğinin çözümüne ilişkin artan endişelerin neticesinde bu sorunlara çözüm aramak üzere uluslararası düzeyde toplantılar gerçekleştirilmiş, bildireler yayınlanmış ve çeşitli sözleşmeler imzalanmıştır. Bu sorunlara yönelik çözüm arayışı 20.yy'ın ikinci yarısından itibaren sürdürülebilir kalkınma kavramını ortaya çıkarmıştır (Altunbaş, 2004, s. 103).

Bu noktada üzerinde durulması gereken esas nokta iktisadi büyüme ve iktisadi kalkınma kavramları arasındaki farklılıktır. İktisadi kalkınma aslında çok boyutlu bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelir artışları, iktisadi büyüme ve ekonomik başarı kriterlerinin değerlendirilmesi yapılırken insanların refahı, yaşam kalitesi ve değişen çevre koşullarının da dikkate alınması gerekmektedir. İktisadi büyümenin dünya ölçeğinde giderek artan temposu çevre üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu görülmektedir. Artan üretim havayı, suyu ve doğayı tahrip etmektedir. Artan çevre kirliliğinin yanı sıra iklim değişikliği de geri dönüşü olmayan bir hale gelmektedir. Bu açıdan sadece iktisadi büyüme ve üretim artışlarına odaklanmak, iktisadi büyüme anlayışının sürdürülebilirliğine ilişkin kuşkuları da artırmaktadır (Pamuk, 2018, s. 4).

Sürdürülebilirlikle ilişkilendirilen 'Yeşil İşler' kavramı, *"ekonomilerin, girişimlerin, iş yerlerinin ve iş piyasalarının insan onuruna yakışır iş standartları sağlayan, sürdürülebilir ve düşük karbon ekonomisine geçişi"* ifade etmektedir. Toplumlar ve ekonomiler üzerinde geri dönüşü olmayan ve tehlikeli iklim değişimi etkilerinden kaçınmak için düşük-karbon ekonomisine geçiş kesinlikle gereklidir. Bu dönüşümün tüm ülkelerde ve sektörlerde üretilen, tüketilen, çalışma ve yaşama şekli olarak bildiğimiz birçok değer üzerine geniş bir etkiye sahip olacağı görülmektedir. Sürdürülebilirliğe doğru dönüşüm, tüm iş süreçlerini yeşil değerler üzerine kurmayı gerektirmektedir ve dahası sanayi devriminden sonraki en büyük dönüşüm olma yolunda adımlar atmaktadır (Başol, 2013, s. 2).

Çevreye duyarlılık ve çevre bilinciyle ortaya çıkan bu akıma insanların özendirilmesi kadar bu alanın finansmanı da önemlidir. Bu bağlamda yeni bir kavram olarak ortaya çıkan yeşil finansman, doğa dostu, çevreye faydalı veya daha az zararlı ürünlerin kullanılması ve projelerin uygulanması için finans kuruluşları tarafından uygun fırsatlar sunulması bu ürün ve projelerin finanse edilmesini ifade etmektedir. Günümüzde sürdürülebilir küresel kalkınmanın sağlanmasında yeşil finansmanın önemli bir rol üstlendiği görülmektedir (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 3).

Finansal hizmet sektörü; bireysel bankacılık, kurumsal bankacılık ve yatırım bankacılığı, varlık yönetimi ve sigortacılık olmak üzere dört alt sektör halinde ele alınmaktadır (UNEP-Fİ, 2007, s. 15). Güçlü bir sigortacılık endüstrisi bilinçli tercihler yapılmasına, işletmelerin gelişmesine ve sürdürülebilir yaşam alanlarının çoğalmasına imkân veren risk analizleri ve erken uyarı sistemleri sunmaktadır (UNEP-FI, 2007a, s. 8).

Küresel sigortacılık endüstrisi, bireylerin, toplulukların ve işletmelerin riskleri anlamalarına, yönetmelerine, etkilerini hafifletmelerine yardımcı olmakta, aynı zamanda varlıklarını korumaları için kilit bir görevde bulunmaktadır. Toplum ile piyasalar arasında karşılıklı bir ilişki bulunmakta ve bunlar birbirlerini desteklemektedir. Sigorta ürünlerinin ekonomik gelişme ve toplumsal kalkınmayı destekleyen temel bileşenlerden biri olduğu görülmektedir (UNEP-FI, 2007a, s. 8).

Bir disiplin olarak risk yönetimi, sigorta sektörü için günümüz ve geleceğin küresel tehditleri karşısında risk değerlendirilmesi yapılabilmesi açısından hayati bir rol oynamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, sürdürülebilir sigortacılığın, sürdürülebilir kalkınmaya giden yolda kaçınılmaz bir araç olduğu görülmektedir (UNEP-FI, 2007a, s. 9).

İnsanoğlu bir taraftan süregelen zaman içerisinde yarattığı toplumsal yaşam ve teknoloji ile yaşamını güvenli bir biçimde sürdürme olanağına kavuşmuş, diğer taraftan ise sanayideki ve teknolojideki bu gelişmelerin beraberinde getirdiği çok sayıda risk ve tehlikelerle de karşı karşıya kalmıştır. Risklerin ve tehlikelerin fiziksel olarak ortadan kaldırılması mümkün olmayacağından, insanlar, devletler, kurumlar açısından bu risklerin ekonomik sonuçlarının hafifletilmesinde, zararın bölüşülmesinde ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında sigortacılık sektörü büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada da amaç, insanlığın karşı karşıya olduğu iklim değişikliği, kaynakların tükenmesi, erozyon gibi pek çok ortak, çevresel ve yaygın sürdürülebilirlik tehditlerine karşı sigortacılık endüstrisinin bugün ve gelecekteki yerinin ne denli önemli olduğunu seçilmiş sigortacılık branşları bazında sürdürülebilirlik konusundaki örnek uygulamalarla vurgulamaktır.

2. Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma

Macmillan Çevre Sözlüğü'ne göre sürdürülebilirlik, *“kalıcılık, süreklilik ve hayatta kalma”* olarak tanımlanmaktadır (Macmillian Dictionary, 2020). Bir diğer kaynakta ise sürdürülebilirlik *“çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açmayacak biçimde akılcı yöntemlerle, bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da göz önünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın ekonomik gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü”* şeklinde tanımlanmıştır (Sencar, 2007, s. 74).

Gilman (1992) sürdürülebilirliği *“Sürdürülebilirlik, toplumun, ekosistemin ya da devam eden herhangi bir sistemin ana kaynakları tüketmeden belirsiz bir geleceğe dek işlevini sürdürmesidir”* şeklinde tanımlanmıştır.

Hayta (2009)'ya göre sürdürülebilirlik *“Ekolojik denge ile ekonomik büyümeyi birlikte alan, hem doğal kaynakların etkin kullanımını sağlayan ve çevresel kaliteye önem veren hem de gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını tehlikeye sokmaksızın bugünkü ihtiyaçlarını karşılayabilen bir modeldir”*.

Sürdürülebilir kalkınmanın ilk tanımı BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (Brundtland Commission) tarafından 1987'de yayınlanan Brundtland Raporu'nda *“gelecek nesillerin gelecekte kendi gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden mevcut gereksinimleri karşılamak”* şeklinde yapılmıştır (Özyüksel, Özden, & Başar, 2016, s. 136).

Sürdürülebilir kalkınma *“günümüzde ulaşılabilir olan ekonomik ve toplumsal yararları, gelecekteki olası potansiyel kaynakları tehlikeye yol açmadan optimize eden, toplumsal ve ekonomik dönüşüm”* şeklinde açıklanmaktadır (Goodland, 1986).

Sürdürülebilir kalkınma günümüzde hem ulusal hem de küresel olarak çevre koruma politikalarının genel kabul görmüş ana kavramıdır. Bu anlamda çevre koruma sözcüğüyle özdeşleştiği görülmektedir. Kavramın tanımı sözlükte; *“çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açmayacak biçimde akılcı yöntemlerle, bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da göz önünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın, ekonomik gelişmenin sağlanması”* şeklinde yapılmaktadır (Akiş, 2019, s. 41).

Sürdürülebilir kalkınma çevresel kaliteyi ve beşeri sermayeyi de dikkate alarak kaynakların uygun değer kullanımını amaçlayan uzun dönemli tek kalkınma modeli olarak görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ekonomi disiplini içerisinde farklı konularda istikrarın devam ettirilebilmesi anlamına gelmektedir (Akiş, 2019, s. 42).

Bu çalışmada sürdürülebilirlik geniş anlamda sigorta sektöründe faaliyet gösteren kişilerin faaliyetlerinin uzun vadede çevresel, sosyal ve finansal açılardan imkanı kılmaları olarak tanımlanmıştır. Bu *“İnsana, Gezegene ve Finansal Karlılığa”* olumlu yönde katkı sağlamayı amaçlayan *“Üçlü Kar Hanesi”* olarak da ifade edilmektedir (UNEP-FI, 2007a, s. 12). Sürdürülebilir kalkınmanın çevresel, ekonomik ve sosyal olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır.

2.1.Sürdürülebilir Kalkınmanın Çevresel Boyutu

Çevresel risk faktörleri; sera gazı emisyonları, iklim ve doğal afet riskleri, kaynakların verimsiz kullanımı, kirlilik biyoçeşitlilik kaybı ve ekosistem bozulması şeklinde sıralanabilir (UNEP FI, 2018, s. 8). Çevresel sürdürülebilirlik, çevresel risklere karşı doğal kaynakların devamlılığının sağlanması ve gelecekteki kuşaklara devredilmesi anlamını içermektedir. Başarılı bir sürdürülebilir kalkınmayı engelleyen temel sorunlardan biri iklim değişikliğidir. İklim ile ilgili aşırı durumlar, sürdürülebilir kalkınma sürecini engeller. Olağanüstü iklim koşulları sosyo-ekonomik faktörleri doğrudan etkiler. Örneğin; sel su kaynaklarını kirletecek ve tarım ürünlerini yok edecektir; zayıf beslenme de hastalıklara neden olacaktır. Sonuç olarak; iklim değişikliklerinin işgücü verimliliği, GSYİH ve sürdürülebilir kalkınma üzerinde olumsuz etkileri oluşacaktır (Özyüksel, Özden, & Başar, 2016, s. 136).

Bu boyutta biyolojik ve fiziksel sistemlerin dengeli olması beklenmektedir. Aslında amacı, ekosistemlerin değişen koşullara adapte olmasını sağlamaktır. Çevresel olarak sürdürülebilir bir sistemde, kaynak temelini sabit tutulması, yenilenebilir kaynak sistemlerinin ya da çevresel yatırım fonksiyonlarının istismarından kaçınılması ve yenilenemeyen kaynaklardan yalnızca yatırımlarla yerine yeterince konulmuş olanların tüketilmesi gerekmektedir. Bu sistem aynı zamanda ekonomik kaynak olarak sınıflandırılmayan, biyolojik çeşitlilik, atmosferik denge ve diğer ekosistem unsurlarının korunmasını da içermektedir (Akiş, 2019, s. 42).

2.2.Sürdürülebilir Kalkınmanın Ekonomik Boyutu

Bu boyut kıt olan kaynakların kullanımı ile ilgilidir. Ekonomik açıdan sorulması gereken asıl soru, gelecekteki nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme imkanlarını ellerinden almadan kalkınmanın nasıl gerçekleştirileceğidir (Yücel & Tiber, 2018, s. 371). Ekonomik olarak sürdürülebilir bir sistem, mal ve hizmetleri devamlılık esaslarına göre üretebilen, tarımsal ve endüstriyel üretime zarar veren sektörel dengesizliklerden sakınan, iç ve dış borçların yönetebilir düzeyde sürdürülebilirliğini sağlayan sistemdir (Akiş, 2019, s. 42).

2.3. Sürdürülebilir Kalkınmanın Sosyal Boyutu

Sosyal risk faktörleri; İnsan hakları ihlali, kötü çalışma koşulları, toplum sağlığı ve güvenliği, istemsiz veya zorunlu yeniden yerleşim, kültürel mirasın dikkate alınmaması şeklinde sıralanmaktadır (UNEP FI, 2018, s. 9).

Sürdürülebilir kalkınmanın insan odaklı sosyal boyutunda, eğitim ve sağlık standartlarının artırılması, kültürel çeşitliliğin sürdürülmesi, insan haklarına saygı ve temel insan haklarının uygulandığı standartlarda yaşama seviyesine ulaşılması amaçlanmaktadır (Yücel & Tiber, 2018, s. 371). Sosyal olarak sürdürülebilir bir sistemde, eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlerin yeterliliği ve eşit dağılımı, cinsiyet eşitliği ve politik sorumluluk sağlanmıştır (Akiş, 2019, s. 42).

Son yıllarda iklim değişikliğine neden olan tüm faktörler ve iklim değişikliği, artan üretim, sanayi ve ticaret faaliyetleri, küreselleşmenin neden olduğu artan rekabet ortamı hem günümüz toplumunu risk toplumu haline dönüştürmüş hem de insanın çevre üzerindeki baskısını artırmıştır (Türkeş & Deniz, 2010, s. 1013).

3. Sürdürülebilir Kalkınma ile Sigortacılık Arasındaki İlişki

Sigorta endüstrisinin ana işi riski anlamak, yönetmek ve taşımaktır. Riski önleme ve riski azaltma konusunda sigorta endüstrisi toplumu korumaya yardımcı olur, yeniliği teşvik eder ve ekonomik kalkınmayı destekler. Bunlar iyi işleyen ve sürdürülebilir bir topluma önemli katkılardır. Risk yöneticileri, risk taşıyıcıları ve yatırımcılar için sigorta endüstrisi, sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın teşvik edilmesinde önemli bir role sahiptir (UNEPFI, 2020).

Finansal hizmetler sektöründe yer alan, sağladığı koruma, zarar tazmin işlevi ve risk pazarlama misyonuyla sigorta faaliyetleri, ekonominin sağlıklı bir şekilde devamlılığının sağlanması için oldukça önemlidir. Sigortanın olmadığı bir hayatta işletmeler ve bireyler risk alamaz ve varlıklarını koruyamazlar. Sigorta, bireyleri varlık almaya ve geleceğe yatırım yapmaya teşvik etmektedir. Emtiası zarar gören sigortalıların finansal olarak kendilerini toparlamalarına imkân vermekle birlikte, sigorta onların mali durumlarını korumalarına da yardımcı olmaktadır (UNEP FI, 2007, s. 12).

Sürdürülebilirliğin sağlanmasında sigorta sektörü güçlü bir kaldıraç görevi görmektedir. OECD verilerine göre 2018'de küresel brüt sigorta primleri 5.298.667,3 milyon ABD doları olup, bu tutarla küresel gayri safi hasılanın %8,9'unu oluşturmaktadır (OECD, 2020). Ayrıca 2018'de küresel direkt prim üretimi küresel gayri safi hasılanın %6,1'ine ulaşarak, 5.193 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarla tarihte ilk defa beş trilyon eşiği de aşılmıştır. Küresel hayat primleri üretimi 2.820 milyar ABD dolar, hayat dışı prim üretimi tarihsel büyüme eğiliminin üzerinde bir performans sergileyerek 2.373 milyar ABD dolarına ulaşmıştır (TSB, Dünya Sigorta Verileri, 2020).

Çağdaş bir toplumda, kayıp ve hasarlarla ilgilenmek sosyal devletin ve sigorta kuruluşlarının görevidir. 1980'li ve 1990'lı yıllarda başlayan kamu mal ve hizmetlerinin özelleştirilme eğiliminin de etkisiyle sigorta kuruluşları; fırtına, heyelan, sel, taşkın, çığ ve dolu gibi şiddetli hava afetlerinden kaynaklanan zararlar konusunda yakından ilgilenmektedir. Sektör artık küresel iklim değişiklikleri veya şiddetli hava olaylarıyla meydana gelen zararları da karşılamaktadır. Bu olaylar, tek başına bireylere, ailelere ve şirketlere tehdit oluşturan hasarlara neden olmakla birlikte, küresel ölçekte tüm devletler ve sosyal sistemler için bir tehlike oluşturabilir (Türkeş M. , 2001).

Risklerin azaltılması ve sürdürülebilirliğin geliştirilmesi sigortacıların faydasıdır. Risklerin azaltılmasıyla toplanan fonlar tüm tazminat taleplerini karşılamaya yeterli hale gelerek karlılığın artmasına neden

olmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir bir toplumda risklerin sigortalanabilir olma ihtimali artar ve ekonomik büyüme de daha istikrarlı gerçekleşir. Böylece sigorta piyasası daha çok gelişim gösterir (UNEP-FI, 2007a, s. 12).

İklim değişikliği, mikro sigorta, yaşam boyu gelir, sağlık, gelişmekte olan insan kaynaklı riskler, çevresel sorumluluk, doğal kaynaklar, geri dönüşüm, iç etkinlik olmak üzere toplamda dokuz küresel sürdürülebilirlik konusu, aciliyetleri, potansiyel etkilerinin büyüklüğü ve bu risklerle mücadele de sigortacılık sektörünün oynayabileceği dâhili rol bakımlarından hayati önemdedir (UNEP-FI, 2007a, s. 19).

İklim değişikliği tarım, sanayi ve hizmet sektörleri başta olmak üzere pek çok sektörde faaliyet gösteren işletmeleri etkilemektedir. İşletmeler daha önceden karşılaşmadığı risklere maruz kalmaktadır. Ayrıca faaliyet göstermiş oldukları sektör, coğrafi bölge ve mali durumlarına göre de çeşitli etkilerle başa çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Sigorta sektörü bu noktada işletmelerin risklere karşı önlem almak için başvurdukları yöntemlerden biri olmaktadır. Buna göre sigorta sektörü prensipleri önceden belirlenmiş olan risk kabul politikaları çerçevesinde sigortalıların uğrayacağı zararlara karşı teminat vermektedir (Hokka, Durgut, & Bozkurt, 2017, s. 1).

Küresel ısınma ve iklim değişikliği sigorta sektörünü de ciddi bir şekilde etkilemektedir. Örneğin; bir sigorta müşterisinin küresel ısınma ve iklim değişikliğinden kaynaklanan sel, deprem, kuraklık vb. doğal sıkıntılardan dolayı maruz kaldığı zararları sigorta şirketi büyük tazminat bedelleri karşılığında tazmin etmek zorunda kalabilir. Bu da sigorta şirketinin zor durumda kalmasına hatta iflas etmesine sebep olabilir. Ancak bununla birlikte küresel ısınma ve iklim değişikliği sigorta sektörü için çeşitli riskleri üstlenmenin karşılığında yeni fırsatlar da sunmaktadır. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin neden olduğu afetlerin ve zararların artması, müşteri sayılarında bir artış meydana getirerek, sigorta şirketlerinin poliçe primlerini arttırmasını sağlamaktadır (Değer & Anbar, 2008, s. 224)

İklim değişikliği, sigorta endüstrisi için sadece finansal olarak önemli olmakla kalmayıp potansiyel olarak sayısız karmaşık, dinamik ve birleşik zorlukları da beraberinde getirmektedir. 2017’de dünyanın en büyük sigorta şirketlerinden birinin CEO’su, dört derece veya daha yüksek derecede bir küresel ısınma sonucunun dünyayı “sigortalanamaz” hale getirebileceği konusunda uyarmıştır (Uhlenbruch, 2019, s. 16).

Daha değişken bir iklimin sebep olduğu insanlık trajedisi her zamanki gibi günümüzde de mevcuttur. Kaliforniya ve Avustralya’daki yangınlardan Japonya’daki tayfunlara ve Birleşik Krallık’taki su baskınlarına kadar olan tüm bu “yeni normal”, istikrarlı bir iklim sistemi etrafında kurulmuş bir toplumda herkes için bir tehdittir. Sanayi, ticaret ve iş dünyasından haberler, iklim değişikliğini toplum için önemli bir finansal risk olarak daha fazla vurgulamaktadır (UNEP FI, 2019b, s. 6).

Sigortacılık sektörü özellikle son yıllarda doğal afetlerden korunma ve kayıpları azaltmaya yönelik giderek artan bir önem taşır. Bu konuda ülkelerin uygulamaları birbirinden farklı olsa da sigortacılık etkinlikleri artan risk koşullarıyla birlikte artmaktadır (Türkeş & Deniz, 2010, s. 998). Genelde, sigortacılık sistemi içinde risklerin tamamen özel sektör tarafından üstlenilmesi tercih edilir. Ancak doğal afetlerin maliyeti büyük boyutlara ulaştığı için, bazı ülkelerde doğal afetlerden oluşan kayıpların karşılanması sürecine sigorta sektörünün yanı sıra devlet de katılır (Acar, 2006, s. 110).

Bu konuda dünyada iki farklı uygulama görülmektedir. Bazı ülkelerde doğal afet sigortalarında devlet desteği yokken bazı ülkeler de ise sınırsız devlet garantisi vardır. Devlet desteğinin olmadığı ülkelerde zararlar tamamen sigorta şirketleri tarafından karşılanmaktadır. Türkiye’de Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK), devlet ve özel sektörün iş birliği ile oluşturulan bir sistemdir (Türkeş & Deniz, 2010, s. 1008).

Ayrıca Türkiye’de tarım sektörünü tehdit eden risklerin güvence altına alınabilmesi amacıyla Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi (TARSİM) A.S. kurulmuştur. Bu kapsamda oluşturulan havuz sistemi sayesinde sigorta şirketinin tek başına üstlenemeyeceği kuraklık ve don gibi klimatolojik riskler teminat altına alınmakta ve fiyat konusunda haksız rekabet önlenerek devletin prim ve hasar fazlası desteğinin etkin şekilde kullanılması amaçlanmaktadır (TARSİM, 2020).

4. Sigorta Ürünlerinin Bazılarının Sürdürülebilir Sigortacılıkla Olan İlişkisi

2015'te BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Paris İklim Değişikliği Anlaşması ve Afet Riskinin Azaltılması için Sendai Çerçevesi'nin kabul edilmesiyle, tüm sektörlerde dünyanın karşı karşıya olduğu sürdürülebilirlik sorunlarına yanıt verme ve çözüm bulma konusunda artan bir baskı varlığını hissettirmektedir. Sürdürülebilirlik sorunları olarak da bilinen çevresel, sosyal ve yönetim (Environmental, social and governance-ESG) sorunları, sigortacılar, topluluklar, işletmeler, şehirler, hükümetler ve toplum için ortak bir risk oluşturarak inovasyon ve iş birliği için güçlü bir teşvik sağlar (UNEP FI, 2019a, s. 7).

Bu amaç doğrultusunda “*BM Çevre Finans Girişimi (UNEP FI)*” tarafından geliştirilen “*Sürdürülebilir Sigortacılık Prensipleri (PSI)*”, 2012 BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda (Rio + 20) başlatılmıştır. Bu prensipler BM Genel Sekreteri ve sigorta endüstrisi CEO'ları tarafından onaylanmıştır. Girişimin amacı risklere duyarlı bir dünyada sürdürülebilir bir toplumun sağlanmasında tam rol oynayan sigortacılık sektörünün güvenilirliğini ve sağlıklı işleyişini sağlamaktır (UNEP FI, 2019a, s. 4).

Sigortacılıkta sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla UNEP FI tarafından geliştirilen “*Sürdürülebilir Sigortacılık Prensipleri*” ise; hesap verebilir olmak, iklim ile ilgili sorunları stratejilere ve yatırımlara dahil etmek, iklim riskinin tanımlanması, anlaşılması ve yönetiminde liderlik etmek, işletmelerin çevresel etkisini azaltmak, kamu politikası oluşturucuları bilgilendirmek, müşterilerin iklim bilincinin desteklenmesi, raporlamayı geliştirmek olmak üzere yedi maddeden oluşmaktadır (UNEP FI, 2019b, s. 5).

Sürdürülebilir sigorta, sigorta değer zincirindeki tüm faaliyetlerin, paydaşlarla etkileşimler dahil, çevresel, sosyal ve yönetim sorunlarıyla ilgili riskleri ve fırsatları belirleyerek, değerlendirerek, yöneterek ve izleyerek sorumlu ve ileriye dönük bir şekilde yapıldığı stratejik bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir sigorta, riski azaltmayı, yenilikçi çözümler geliştirmeyi, iş performansını artırmayı ve çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliğe katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (UNEPFI, 2020).

Genel olarak sigorta sektörü “*Hayat sigortası*” ve “*Hayat dışı sigorta*” olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmaktadır. Genel olarak “*Yeşil Sigorta*” ürünleri iki ana alanı kapsamaktadır. Yeşil sigorta ilk olarak çevreci özelliğine göre prim miktarı farklılaşan sigortalar, ikinci olarak ise temiz enerji teknolojileri ve emisyon azaltma aktiviteleri için özellikle oluşturulmuş sigorta ürünlerinden oluşmaktadır. 2019 yılında Allianz Türkiye'den yapılan açıklamaya göre, Türkiye'deki ilk bireysel yeşil sigorta ürünü olan Çatı Tipi Güneş Enerjisi Paneli Sigortası, yeni alımlarda oluşan ve garanti kapsamına dahil olmayan hasarlara karşı ürünleri bir yıl süreyle teminat altına almaktadır. Sigorta sektörünün ilk sürdürülebilirlik modelini ve stratejisini uygulamaya alan bir şirket olarak Allianz, bugüne kadar yenilenebilir enerji sigortası, kıyı tesisleri deniz kirliliği sorumluluk sigortası ve elektrikli otomobillere özel kasko indirim gibi sürdürülebilir çözümleri hayata geçirmiştir. Böylelikle elektronik cihaz, deprem, dolu, fırtına, sel, su baskını, yer kayması, toprak çökmesi ve terör gibi teminatlarla sunulan ürün kapsamında, güneş enerjisi panelinin kullanılamaz hale geldiği durumlarda, üretim kaybının ibrazı koşuluyla sigortalının zararı belli bir tutara kadar karşılanmaktadır. Bunların yanı sıra sigorta sektöründe sigorta sektöründe taşıt sigortası, konut sigortası, iş sigortası ve karbon sigortası gibi farklı sigorta türleri de mevcuttur.

4.1. Taşıt Sigortası

Karayolu ulaşımı, günümüzde en sık kullanılan ulaşım türüdür. Sigortacılık alanında da en çok kullanılan sigorta çeşitlerinden biri olan taşıt sigortalarının sürdürülebilirliğe katkı sağlayabileceği birkaç yöntem bulunmaktadır. Taşıt sigortalarıyla iklim dostu araç kullanımı teşvik edilir, yol güvenliğinin artmasına katkı sağlanır ve taşıt sigortasının satın alınabilir hale gelmesine yardımcı olarak sürdürülebilirliğe katkı sağlanabilir (UNEP-Fİ, 2007, s. 40).

Sürdürülebilir sigortacılığın taşıt sigortalarına yansımaları “*Sürdüğün kadar öde (Pay as you drive)*” uygulamasında görülmektedir. Bu kapsamda, sigorta yapılırken araçla kat edilen mesafeye dikkat edilmektedir. Ayrıca hibrid ve yakıt verimliliği bulunan araçlar için indirim yapılmaktadır. Kriter olarak bankalar aracın yıllık emisyon düzeyini de seçebilmektedirler. Geri dönüşüm sigortasında ise müşteriler araç hasarlandığında veya servise gittiğinde araçlarında geri dönüşebilen yedek parçaları kullanırlarsa araç sigortası için belirli oranlarda daha az ödeme imkânı sunulmaktadır (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 10).

Norwich Union 2006 yılında kullanıcıya göre değişen taşıt sigortası sistemini araştırmak için 1500 sürücüyle bir pilot çalışma gerçekleştirmiştir. Sistem aracın ne kadar uzağa, ne zaman ve nereye gittiği bilgilerini kaydedip iletmek için telematikler (siyah bir kutu) kullanmıştır. Seyahatin günün hangi saatinde yapıldığı, yolun tipi ve gidilen mesafeye bağlı olarak bir prim hesaplaması yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre; çok riskli bir grup olan genç sürücülerin, akşam 11 ile sabah 6 saatleri arasında kendi araçlarını kullanarak gittikleri her

kilometre başına 1,4 dolarlık bir prim ödemek durumunda kaldıklarında, %20 oranında daha az kaza yaptığı tespit edilmiştir. Bu sayede sigorta maliyetinde yıllık %30'lara varan tasarruf sağlanmaktadır (UNEP-Fİ, 2007, s. 41).

4.2. Konut Sigortası

Piyasada yaygın olan bir diğer ürün de konut sigortasıdır. Ancak küresel konut piyasalarında sigorta uygulamaları birbirinden oldukça farklıdır. Ülkeler arasında taşrada ve merkezde ev sahipliği açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca sigortanın kapsamı da önemli oranda farklılıklar göstermektedir. Örneğin; Birleşik Krallıkta tek poliçede binanın ve içindekilerin hemen hemen tamamı teminat kapsamına almaktayken, daha geleneksel çalışan diğer ülkelerde ise sadece yangını kapsayan poliçeler kesilmektedir. Ayrıca iklim koşullarından kaynaklanan küf, sel baskını gibi durumlar içinde ülkeleri arasında farklı uygulamalar ve teminatlar söz konusu olmaktadır (UNEP-Fİ, 2007, s. 42).

“Doğal İklim” ev sigortası, müşterinin kullanım şekline uygun olarak sera gazı dengeleme işlemini gerçekleştirmek için uygulanan ilk ev sigortası ürünüdür. Sürdürülebilir yapı endüstrisindeki çevre riskine karşı yapıları korumak için yeşil yapı değişim ve iyileştirme teminatı gibi ürünler oluşturulmuştur (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 11).

4.3. Karbon Sigortası

Karbon sigortası kapsamında sigorta şirketleri ve diğer aracı kuruluşların müşterilerine yönelik karbon ayak izinin takip edilmesine ve azaltılmasına ilişkin çeşitli uygulamaları görülmektedir. Örneğin bankalar müşterilerine karbon kredisi fiyat oynaklığını yönetmek için emisyon azaltımı alım anlaşmaları sözleşmelerine dayanan bir karbon-dağılımı sigorta ürünü sunmaktadırlar (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 11). Ayrıca sigortacılar müşterilerine çevreyi korumak için teşvik sağlamak amacıyla çeşitli teşvikler ve indirimler uygulamaktadır: Broker RK Shipman Essex aracılığıyla ev sigortası yaptıran müşterilerinin karbon emisyonlarını dengelemekte, Aviva karbon kredisi üreten projelere yatırım yapmakta, Royal & SunAlliance’ın iki çevreci sigorta ürünü olan araçlar için GPS sistemleri ve %15’e varan ekolojik indirim uygulamaları örnek olarak verilmektedir. (Insurances Times, 2007)

4.4. Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası

Bu sigorta ürünü kapsamında; *“toprağın, yeraltı sularının, iç sular ve denizlerin, havanın, sözleşmenin kapsamına bağlı olarak birinde, birkaçında veya hepsinde ani ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan kirlenme ya da kirlenme tehlikesi nedeniyle Çevre mevzuatı çerçevesinde sigorta ettirene yöneltilen ve sigorta ettirenin hukuken ödemek zorunda kalacağı tazminat talepleri”* güvence altına alınmaktadır. Bu sigorta poliçesi kapsamında: ölüm, sakatlık, tedavi masrafları, maddi hasar, temizlik masrafları ve atıkların taşınması ve bertarafı teminat altına alınan durumlardır (TSB, 2020b).

“Kıyı tesisleri deniz kirliliği zorunlu mali sorumluluk sigortası” bu kapsamda örnek olarak verilebilir. Poliçede belirtilen kıyı tesisinden (*açık deniz tesisleri ve boru hatları dahil olmak üzere kıyıda faaliyet gösteren*) kaynaklanan olay (*denizlerin petrol ve diğer zararlı maddelerin; canlı kaynaklara ve deniz yaşamına zarar verecek deniz suyunun niteliğini değiştirerek ekolojik dengeye zarar verecek faaliyetler*) sonucu denizlerde meydana gelebilecek kirlenme tehlikesinin neden olduğu; temizleme masrafları, toplanan atıkların taşınması, bertarafı için yapılacak masraflar, üçüncü şahısların yaralanması ve ölümünden kaynaklı zararlar ve özel mallarda meydana gelecek zararları teminat altına almaktadır (Kaya, 2017, s. 325).

İş sigortaları kapsamında işletmelerin faaliyetlerinden kaynaklanan iklim ve çevreye verebilecekleri muhtemel zararların karşılanmasına yönelik olarak yapılan çevresel hasar sigortaları da bu kapsamda değerlendirilmektedir (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 11).

4.5. Finansal Danışmanlık

Sigorta şirketleri, müşterilerine sahip oldukları varlıkları akıllıca yönetmeleri, olası hasarlardan kaynaklı borçlardan kaçınma gibi konularda danışmanlık hizmeti vererek yardım etmektedirler (UNEP-FI, 2007a, s. 44).

Birçok genel sigorta şirketi, sigorta ürün ve hizmet çeşitlerini iklim ile ilgili risklere ve fırsatlara yanıt vermek için geliştirmektedir. Bazı sigorta şirketleri tüketicilerin karbon verimli ürün seçimlerini ve davranışlarını teşvik etmek için ürün ve hizmetler tasarlamaktadır. Konu ile ilgili diğer yükselen trendler arasında ise; eko etiketli ürünler, yenilenebilir enerji teknolojilerinin yeni pazarlara tanıtılmasına yardımcı olacak yenilikçi ürünler geliştirilmesi ve müşterinin iklim uyumlu finansal ürünlere yönelik taleplerinin araştırılması yer almaktadır. Sigorta şirketlerinin konu ile ilgili güncel uygulama örnekleri ise şu şekildedir (Uhlenbruch, 2019, s. 20-23):

- Aegon Cambridge Üniversitesi ile perakende müşterilerinin çevresel, sosyal ve yönetsel tercihlerini daha iyi anlamak için anket tabanlı bir pilot proje üzerinde çalışmaktadır. Finansal bir kurum olarak, müşterilerini

finansal açıdan sürdürülebilirlikle ilgili konularda eğitmek için sahip oldukları sorumluluğu kabul eden Aegon, bu ilk kapsam belirleme çalışmasının nihayetinde perakende müşterilerinin iklim uyumlu finansal ürünler için daha güçlü taleplerin ortaya çıkmasına neden olabileceğini ummaktadır. Ageas düşük karbonlu sigorta kapsamında farklı seçenekler (bisiklet kapsamı gibi) sunmaktadır. Daha fazla karbon verimli (carbon-efficient) yaşam tarzı lehine tüketici davranışında bir değişikliği teşvik ederek iklim değişikliğine yönelik olumsuz etkiyi azaltmaya yardımcı olacak hizmetler geliştirmektedir.

- ASR Nederland, yeni ipotek kredisi (mortgage) müşterilerine, enerji maliyetlerindeki tasarruflarından tamamen finanse edilebilecek isteğe bağlı bir yenileme kredisi sunmaktadır. Mevcut mortgage müşterileri için ise, evlerini en iyi enerji etiketine dönüştürmeye yardımcı olmak üzere kötü enerji etiketlerinden başlayarak bir enerji danışmanlığı sunulmaktadır.

- Folksam, Good Environmental Choice'a (İsveç Doğa Koruma Derneği tarafından sahip olunan ve işletilen) göre sertifikalı ev ve araba sigortası ürünleri sunmaktadır. Sertifikasyonu elde etmek, yeniden kullanım ve çevre dostu onarımlarla çalışma, poliçe sahiplerine sürdürülebilir yaşam tarzları ve enerji verimliliği hakkında bildirimde bulunma ve varlık yönetiminde negatif seçim de dahil olmak üzere bir dizi kriteri karşılamayı gerektirir. Bugüne kadar Folksam tarafından 1,3 milyondan fazla eko-etiketli sigorta poliçesi düzenlenmiştir.

- Generali, yeni iklim değişikliği stratejisinin bir parçası olarak, 2021 yılı sonunda sosyal ve yeşil ürünlerden elde ettiği primleri % 7-% 9 oranında artırmayı taahhüt etmiştir. Generali üç yıllık bir süre boyunca bilgi toplayarak, yeşil ürünler için kendi iç tanımını formüle etmiştir. Örneğin; yeşil ürünler (elektrikli ve hibrid otomobiller gibi) sadece bir sigorta ürünü, müşterileri daha fazla iklim dostu varlık satın almaya teşvik etmede başarılı olduğu zaman yeşil olarak sınıflandırılmaktadır.

- Endüstrinin sıfır karbonlu bir ekonomiye geçişi sürdürmesine yardımcı olmak için Munich Re, yeni iklim dostu teknolojilerin pazara girmesine yardımcı olmak amacıyla yenilikçi sigorta çözümlerini uygulamaya adanmış bir 'Yeşil Teknoloji Çözümleri' birimi kurmuştur. Örneğin; park operatörleri ve fotovoltaik modül üreticileri için 25 yıl boyunca iptal edilemez performans garantisi, rüzgar enerjisi verimi kapağı (rüzgar türünün yanı sıra türbinlerin kullanılabilirliğini ve performansını garanti eder) ve piller için performans kapağı (veya onarım maliyetlerini ve pil modüllerinin değişim değerini aşan enerji depolaması) sağlanır.

5. Sürdürülebilir Sigortacılığın Önündeki Engeller

Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin sebep olduğu doğal afetlerin sayısının ve yarattığı zararların artması, sorumlu olduğu zararları tazmin etmekle yükümlü olan sigortacılık sektörünü ciddi sıkıntılarla baş başa bırakmaktadır (Değer & Anbar, 2008, s. 234).

Bir sektör olarak sigorta endüstrisi, ortalama olarak iklim destekleyici fırsatlara tahsis edilen tescilli yatırımların %1'inden daha azına sahiptir. Ayrıca iklimle ilgili yetersiz açıklama sağlayan sigorta şirketlerinin %60'ından fazlası Paris Anlaşması'nın hedeflerine ulaşmaktan uzaktır. Ancak bazıları, genel hesaplarının yüzde altıdan fazlasını tahsis ederek düşük karbonlu fırsatları ölçeklendirmenin mümkün olduğunu göstermiştir (Uhlenbruch, 2019, s. 10).

İklim değişikliği ve küresel ısınmanın sigortacılık sektörü üzerindeki en önemli etkisi sigortalı bireyler, çiftçiler, enerji arz edenler vb. grupların maruz kaldığı ekonomik zararların tanzim edilmesinde sektörün üstlenmiş olduğu öncü konum sebebi ile hasar ödemelerinde artış ortaya çıkmasıdır. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin mal, ürün, büyükbaş hayvan, iş aksaması, motor ve sağlık sigortalarındaki zararlar üzerinde doğrudan etkisi bulunmakla birlikte sigortacılık sektörünün verimliliği ve geleneksel iş modelini tehlikeye sokacak dolaylı etkisi de bulunmaktadır (Hokka, Durgut, & Bozkurt, 2017, s. 4).

Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin meydana getirdiği sıcaklık artışı, susuzluk, sel ve doğal afetler sebebiyle hastalık ve ölüm oranları artmaktadır. Ortaya çıkan bu durum nedeniyle sigortacılık sektörünün hayat ve sağlık sigortası kapsamında tazmin edeceği tutarlar artmakta ve sektörün geleceği için sıkıntı oluşturmaktadır. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin sigortacılık sektörünün birçok branşını etkileyecek olmasına karşın, mal sigortaları bundan en fazla etkilenen branş olacaktır. Bilhassa yerleşim bakımından yoğun olan kıyı kesimlerde yükselen deniz seviyeleri, seller ve fırtınalar nedeniyle bu etkinin daha fazla hissedileceği öngörülmektedir (Temelli, 2016: 9).

Sürdürülebilir kalkınmaya geçişin sağlanması, sigorta sektörü için özel önem taşıyan finansal sisteme maddi sermaye tahsisi, operasyonel ve stratejik zorluklar doğurmaktadır. Risk yöneticisi, risk taşıyıcısı ve yatırımcı rolüyle küresel sigorta sektörü bireyler, hane halkı, firmalar ve kamu otoriteleri için sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatların yönetiminde temel bir rol oynamaktadır (McDaniels, Robins, & Bacani, 2017, s. 9)

Sürdürülebilir sigortacılığın önünde, tüm finans sistemini etkileyen yapısal engeller ve sigorta edilebilirliğin önündeki engeller olmak üzere iki tür engel bulunmaktadır. Sigorta edilebilirliğe ilişkin engeller arz

yanlı veya talep yanlı engeller olmak üzere iki türdür. Bunların örnekleri, katastrofik (yıkım, felaket) kayıp potansiyeli, kötü veriler, gevşek risk düzenlemeleri, yüksek idari masraflar ve tüketici farkındalığının eksikliğidir. Yapısal engeller ise şu şekildedir:

• **Yanlı algılamalar:** *Genelde işletmeler çevresel, sosyal ve yönetsel konularının kendileriyle ilgisiz olduğu yönünde bir ön yargıya sahip bulunmaktadır. Bir diğer yanlı algılama ise işletmelerin kar beklentisinin sürdürülebilirlikle bağdaşmadığını düşünmeleridir.*

• **Kurumsal Katılık:** *Düzenleyici kuruluşlar etkili bir karşılık verilmesini engellemektedir. Kanunlar sigortacıların türevler gibi yenilikçi ürünleri üretmelerini yasaklamakta ve yabancı şirketlerin gelişmekte olan ülkelere girişini engellemektedir.*

• **Yetersiz Kapasite:** *Gelişmekte olan ülkelerde özel finansal sektörün zayıflığı bir dezavantaj olmaktadır.*

• **Kırılabilirlik:** *En fazla etkilenen insanlar, karşılıklarına çıkan tehditle en az baş edebilecek durumda olanlardır (UNEP-FI, 2007a, s. 11).*

Sürdürülebilir sigortacılığın karşılaştıkları zorluklardan üçü kritik öneme sahiptir: i) “doğal tehlikeler” ki bunlara karşı sigortalılık oranı %30 olup, bu oranın düşük ve orta gelirli ülkelerde ise sadece %2 olduğu görülmektedir; ii) “iklim değişikliği” bu fiziksel riskleri şiddetlendirmekte ve karbondan arındırma yatırımını zorunlu kılmaktadır; iii) erişim ve karşılanabilirlik, sigorta ile çevresel tehlikelere ve şoklara karşı temel ekonomik dayanıklılığın kritik bir unsurudur (McDaniels, Robins, & Bacani, 2017, s. 7).

Uhlenbruch (2019) yaptığı araştırmada 14 sigorta yöneticisi ile görüşmüştür. Araştırma bulgularına göre, katılımcıların iklimle ilgili sorunların yönetiminde ilerleme sağlamada sıkça karşılaştığı yedi engel tespit edilmiştir: İklim konusundaki verilerle ilgili sorunlar, iklim destekleyici sigorta ürün ve hizmetlerine yönelik talep, iklim riskini doğrudan yansıtmak için henüz sermaye gereksinimleri, yatırım yapılabilir temiz altyapı fırsatlarının yetersizliği, bölgeler içinde ve arasında tutarsız iklim ilerlemesi, sigortacıların yatırımcılarının iklim sorunları üzerinde baskı eksikliği, yanlı hizalanmış zaman ufukları (Uhlenbruch, 2019, s. 7-8).

6. Sonuç ve Öneriler

Sigorta sektörü toplulukların sürdürülebilirlik riskini anlamalarına, önlemelerine ve azaltmalarına yardımcı olur. Sigortacılık sektörü bu riskleri fiyatlandırarak, paylaşarak ve taşıyarak, doğal tehlikeler ve iklim şokları da dahil olmak üzere doğada genellikle kovaryant (bileşenleri birlikte değişen) olan birbirine bağlı sürdürülebilirlik zorluklarını yönetmek için etkili bir araçtır. Sigorta sektörü, gerçek ve finansal varlıklardaki kayıplara karşı koruma sağlayan daha geniş finansal sistemin esnekliği için kritik öneme sahiptir. Risk fiyatlandırması yoluyla sigorta sektörü, diğer kurumların sermaye tahsisi tercihlerini etkileyen risk sinyalleri sağlar (McDaniels, Robins, & Bacani, 2017, s. 9).

Sigortanın mevcudiyeti ve karşılanabilirliği, ekonomik faaliyet ve sürdürülebilir büyümenin kritik bir sağlayıcısıdır. Ayrıca, hane halkı ve işletme düzeyinde, sigorta yoluyla sağlanan finansal esneklik hem varlıkları korur hem de yatırımları kolaylaştırır. Bununla birlikte sigortacılık sektörü sermaye tahsisi açısından da büyük öneme sahiptir. Sigorta şirketlerinin, yüklenim yükümlülüğü zaman çerçevelerine bağlı olarak uzun vadeli, istikrarlı getiriler üretmeleri gerekmektedir. Bu sermaye tabanı, iklime dirençli altyapı gibi sürdürülebilirlik sorunlarına yanıt veren yatırımları desteklemek için kullanılabilir (McDaniels, Robins, & Bacani, 2017, s. 9).

Sürdürülebilirlik konularının sigortacılık sektöründe halen belirsizliğini korumaktadır. Bu durum risklerin hatalı ve yetersiz anlaşılmasına neden olmaktadır. Hatta birçok fırsat kaçırılmaktadır. Bu sebeple kapsamlı risk analizleri yapılarak poliçelerin ve prim ödemelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca başta birçok şirketin sürdürülebilirlik konularını kendi başına ele almak için yeterli kaynağa sahip olmadığı görülmektedir (UNEP-FI, 2007a, s. 9).

Örneğin; Türkiye’de yenilenebilir enerji kullanımına ilişkin ülkenin gelişmişlik düzeyi, çevre bilincinin gelişmiş ülkelere göre yeterli düzeye erişmemiş olması, medyanın yeterli düzeyde çevreci propaganda yapmaması çeşitli kısıtlar nedeniyle hala ağırlıklı olarak fosil yakıtlar kullanılmaktadır. Türkiye’de yenilenebilir enerjinin önünün açılması ve dolayısıyla finansmanının da yaygınlaşması için söz konusu kısıtlardan kurtulması gerekmektedir. Böylece fosil yakıtlar ile yenilenebilir enerji arasında rekabet ortamı doğacak, yenilenebilir enerjinin ilk yatırım maliyetinden sonra maliyetleri düşürücü etkisiyle fiyatlar düşecek ve de giderek bozulmakta olan ekolojik çevre korunmuş olacaktır (Kuloğlu & Öncel, 2015, s. 17). Benzer şekilde bir uygulamayı sigortacılık alanına entegre edilmesiyle, sigorta şirketleri iklim değişikliğinden kaynaklı hasarlar ve fosil yakıt kullanımını azaltmaya yönelik ürünler geliştirmeye yönelik vermiş olduğu çaba kısa vadede karşılığını alacaktır.

Sigorta sektörü çalışanlara iklim bilincini artırıcı ürün ve hizmetlere, hasar taleplerine ve iklim riski eğitim programlarına önem verilmesi gerekmektedir. Sigorta şirketleri çalışanlarına verdikleri eğitimler ile müşterilerine, iklim kaynaklı olayların neden olduğu zararın nasıl önleneceği ve zararların yaşamlarına yönelik etkilerine karşı

nasıl korunacağı konusunda bilgi vererek kamusal bilincin artırılmasına katkı sağlayacaklardır. Bu sayede oluşturulan sigorta bilinci doğrultusunda iklim değişikliğinden kaynakları hasarlara ilişkin sigortalı sayısı da artırılmış olacaktır. Tıpkı TARSİM ve DASK gibi sigorta türlerinde devlet destekleri verilebilir. Ayrıca etkisi artmakta olan risklere bazı sigorta branşlarını zorunlu hale getirebilir. Bu bağlamda kamu ve özel sektör iş birliği ön plana çıkmaktadır.

Sigortacıların düşük karbonlu geçişe yatırım yapmaya teşvik edilmesini sağlamak için sermaye gereksinimlerini karşılamaları konusunda hükümetler tarafından teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Böylece finansal açıdan sağlanan kaynak tahsisleri gerek sigorta sektörünü gerekse işletmeleri rahatlatarak sürdürülebilirlik konusunda yatırımları teşvik etmiş olacaktır.

Sürdürülebilir sigortacılık dahilinde iklim değişikliğinin sigortacılık sektörü üzerine etkilerinin tespitine yönelik alan yazında gerek teorik gerekse uygulamalı çalışma sayısının az olduğu görülmektedir. Literatürde iklim değişikliği kaynaklı etkilerin daha çok hayat dışı sigortalılarla ilişkilendirilerek ele alındığı göze çarpmaktadır. Bu sebeple gelecekte sürdürülebilir sigortacılıkla ilgili planlanan çalışmalarda araştırmacılara, iklim değişikliğinin hayat ve sağlık sigortalıları gibi farklı sigorta türleri ile olan ilişkilerini araştırılmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

- ACAR, O. (2006). Gelismis ülkelerin sigorta sektörlerinde doğal afet risklerinin finansmanı ve katastrofik tahviller: 2005 yılı analizi. *Sigorta Arastirmalari Dergisi*, 2, 107-121.
- AKIŞ, E. (2019). *İktisadi Büyüme ve Kalkınma*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Kitabı.
- ALTUNBAŞ, D. (2004). Uluslararası Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Türkiye'deki Kurumsal Değişimlere Bir Bakış. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İİBF Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 1 Sayı 1-2.*, 103-118.
- BAŞOL, O. (2013). Yeşil İşlersürdürülebilir Girişimlerde İnsan Onuruna Yakınsır İşler Ve Düşük Karbon Ekonomisi. *Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi Değerlendirme Notu: 2013-13*.
- DEĞER, A., & ANBAR, A. (2008). İklim Değişikliğinin Finansal Hizmet Sektörüne Etkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, cilt:7, sayı:23*, 223-253.
- GILMAN, R. (1992). Sustainability By Robert Gilmanfrom the 1992 UIA/AIA Call for Sustainable Community Solutions.
- GOODLAND, R. G. (1986). Environmental Management in Sustainable Economic Development,. *Impact Assessment* 5.2, 50-81.
- HAYTA, A. B. (2009). Sürdürülebilir Tüketim ve Aile. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 0(3), 69-83.
- HOKKA, C., DURGUT, İ., & BOZKURT, A. (2017). Küresel Isınma ve İklimDeğişikliğinin Türk SigortaSektörüne Etkisi. *Uluslararası Sosyal AraştırmalarıKongresi Bildiri Kitapçığı Sözlü Sunum*.
- KULOĞLU, E., & ÖNCEL, M. (2015). Yeşil Finans Uygulaması ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2(2), 2-18.
- Macmillian Dictionary. (2020, 05 06). *Sustainability*. Macmillian Dictionary: https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/sustainable?q=sustainability#sustainable__5 adresinden alındı
- MCDANIELS, J., ROBINS, N., & BACANI, B. (2017). *Sustainable Insurance The Emerging Agenda For Supervisors And Regulators*. The Sustainable Insurance Forum.
- OECD. (2020). *Gross insurance premiums (indicator)*. doi: 10.1787/eeec25b0-en. OECD: <https://data.oecd.org/insurance/gross-insurance-premiums.htm#indicator-chart> adresinden alındı

- ÖZYÜKSEL, S., ÖZDEN, Ü., & BAŞAR, Ö. (2016). Comparison of Clean Growth of Countries in Terms of Sustainable Development. *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal Vol:8*, 135-148.
- PAMUK, Ş. (2018). *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi 9. Baskı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- SENCAR, P. (2007). Türkiye’de Çevre Koruma ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Edirne.
- TARSİM. (2020, 05 06). *Kurumsal Tarihçe*. TARSİM Tarım Sigortaları Havuzu: https://web.tarsim.gov.tr/havuz/subPage?_key_=0C006981E0842E8D6235913E60C5E9678606297AW1S470NHBMHIRDKYD416062015 adresinden alındı
- TSB. (2020, 04 14). *Dünya Sigorta Verileri*. Türkiye Sigorta Birliği: <https://www.tsb.org.tr/dunya-sigorta-verileri.aspx?pageID=840> adresinden alındı
- TSB. (2020b). Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları. <https://www.tsb.org.tr/cevre-kirliligi-mali-sorumluluk-sigortasi-genel-sartlari.aspx?pageID=472> Erişim: 01.07.2020.
- TÜRKEŞ, M. (2001). “Hava, iklim, şiddetli hava olayları ve küresel ısınma”,. *T.C. Başbakanlık Devlet Meteoroloji Dsleri Genel Müdürlüğü 2000 Yılı Seminerleri, Teknik Sunumlar, Seminerler Dizisi: 1*, 187-205, Ankara.
- TÜRKEŞ, M., & DENİZ, Z. (2010). Klimatolojik/meteorolojik ve hidrolojik afetler ve sigortacılık sektörü. *uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi Cilt:7 Sayı:2*, 996-1020.
- UHLLENBRUCH, P. (2019). *Insuring A Low-Carbon Future:A practical guide for insurers on managing climate-related risks and opportunities*. AODP, ShareAction.
- UNEP-Fİ. (2007). *Green Financial Products and Services Report*. Canada: United Nations Environment Programme Finance Initiative.
- UNEP-Fİ. (2007a). *Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi Sigortacılık Çalışma Grubu Başlangıç Raporu, Sürdürülebilirlik İçin Sigorta*. Cenevre, İsviçre: UNEP Finance Initiative.
- UNEP FI. (2018). Underwriting for sustainable development in surety bonds: A study on the integration of environmental, social, and governance risk factors into surety bond underwriting of infrastructure projects. *PSI Working Paper July 2018*, Geneva, Switzerland.
- UNEP FI. (2019a). *Underwriting environmental, social and governance risks in non-life insurance business*. UNEP FI Principles for Sustainable Insurance.
- UNEP FI. (2019b). *TheClimateWise Principles Independent Review 2019*. Cambridge, UK: University Of Cambridge.
- UNEPFI. (2020, 05 11). *The Principles*. The UNEP FI Principles for Sustainable Insurance : <https://www.unepfi.org/psi/the-principles/> adresinden alındı
- YÜCEL, S., & TİBER, B. (2018). Hazır Giyim Endüstrisinde Sürdürülebilir Moda Cilt:25 Sayı:112. *Tekstil ve Mühendis Dergisi* , 370-380.